

Nuorta ei jätetä -hanke

Kooste jälkihuoltoselvityksen tuloksista

Sosiaalikehitys Oy

tutkija Sinikka Törmä
sinikka.torma@sosiaalikehitys.com

Sosiaalikehitys Oy

JÄLKIHUOLTO ON OSA LASTENSUOJELUA

www.sosiaalikehitys.com

Alle 18-vuotiaan huostaan otetun lapsen kodin ulkopuolelle (perhehoitoon tai lastensuojelulaitokseen) sijoittamisen päättyessä on järjestettävä jälkihuolto (LsL 75 §). Uutena velvollisuutena laissa on järjestää jälkihuolto myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut yksin lapseen. Jälkihuolto päättyy nuoren täyttäessä 21 vuotta.

Jälkihuolto toteutetaan suunnitelmallisesti tukemalla sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja niitä henkilöitä, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijä tekee yhdessä nuoren tai lapsen ja perheen kanssa jälkihuoltosuunnitelman, johon kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet. Jälkihuolto on vapaaehtoista nuorelle, mutta ei kunnalle.

Sosiaalikehitys Oy

Jälkihuollon tuen muotoja ja palveluja ovat esimerkiksi:

- Nuoren tulevaisuuden toiveiden ja tarpeiden miettiminen yhdessä, apu omien voimavarojen löytämiseksi
- Psykososiaalinen tuki: ohjausta ja neuvontaa, esim. arjessa selviytymisen ja itsenäisen elämän taitoihin, yhteiskunnan palveluihin ohjaaminen
- Apu asunnon hankkimisessa
- Tuki koulunkäynnin ja opintojen aloittamiseen ja niissä suoriutumiseen
- Tuki työllistymiseen ja harjoitteluun
- Tuki harrastuksiin sekä
- Loma- ja virkistysmahdollisuuksien tarjoaminen
- Vertaistukiryhmään osallistumisen mahdollistaminen
- Taloudellinen tuki asumiseen, koulutukseen ja muihin itsenäistymiseen liittyviin menoihin, sekä ohjaus suunnitelmalliseen rahankäyttöön
- Tarvittaessa aikuisen säännöllinen tuki sijoituksen jälkeen

HAVAINTOJA 12 KUNNAN JÄLKIHUOLLOSTA

www.sosiaalikehitys.com

(Harjavalta, Hyvinkää, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kokkola, Lahti, Nurmijärvi, Porvoo, Rauma, Riihimäki, Sipoo ja Tampere)

JÄLKIHUOLLON PIIRIIN TULEVIEN MÄÄRÄÄ TULEVAT KASVATTAMAAN:

- avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten (LsL 37§) lisääntyminen
- nuorisoikäisten sijoitusten lisääntyminen (erityisesti suuremmissa kaupungeissa)

JÄLKIHUOLTOTYÖN RESURSSIT NIUKAT

- pääsääntöisesti liian vähäiset työntekijäresurssit, jatkuva kiire ja työntekijöiden vaihtuvuus
- jälkihuolto jää helposti lastensuojelun kriisien varjoon
- määräaikaisten työntekijöiden vastatessa työstä on määrätietoinen kehittämistyö vaikeaa
- laadukkaampi ja asiakaslähtöisempi tuki vaatii nuorten sosiaaliohjaajien työpanosta
- tukihenkilöitä liian vähän; heidän koulutuksestaan ja rekrytoinnistaan ei kyetä huolehtimaan kunnissa

Sosiaalikehitys Oy

Palvelujen järjestämisessä haasteita

- palvelujen räätälöinnin tarpeeseen ei pystytä vastaamaan, lähiohjauksen puute
- työ suunnittelematonta, kuntaliitoksien vaikutukset näkyvät → organisaatioiden sisäisissä linjauksissa ja periaatteissa on puutteita
- taloudellisen taantumun vuoksi ei kaikkia tukitoimia pystytä järjestämään
- liian vähäinen tai liian myöhään alkava nuoren itsenäistymiseen valmistelu
- aikuisten päihdeongelmaisten asumispalveluihin on vaikeaa asuttaa nuoria, jotka tarvitsevat päihdealan ammattilaisten tukea ja valvontaa
- kunnat ostavat usein jälkihuoltopalveluja nuoren entisestä sijoituspaikasta (laitos tai perhe), mutta aina tämä ei ole mahdollista

Palvelujen järjestämisessä haasteita

- jälkihuoltonuorista monet asuvat kaukana omasta kunnasta, jolloin tuki voi jäädä ohueksi
- jälkihuoltovelvoiteikä ei kaikkien nuorten kohdalla ole riittävä, osa tarvitsee tukea pidempään
- ostopalvelujen hinnoitteluperusteet ovat epäyhtenäiset ja raportointi nuoren saamasta palvelusta puutteellista → palveluja on hankala vertailla
- kunnat eivät pysty riittävän hyvin erittelemään jälkihuollon kustannuksia ja rahalla saatavien palvelujen hyötyjä nuorille
- jälkihuoltopalveluista tiedottamisessa nuorille on puutteita ja asiat kerrotaan usein liian kapulakielellä tai niin, ettei nuori kykene omaksumaan kaikkea kuulemaansa kerralla

Yhteistyössä kehittämisen varaa

- tärkeitä yhteistyötahoja oppilaitokset, työvoiman palvelukeskukset, päihdehuolto, nuorisopsykiatria, nuorisotyö, asuntoviranomaiset, aikuissosiaalityö, vankeinhoitolaitos, kriminaalihuolto
- tiiviimpää yhteistyötä tarvittaisiin nuoren tukemiseksi ja aktiivisuutta em. toimijoiden taholta
- HYVÄ KÄYTÄNTÖ RIIHIMÄELLÄ: Nuorten palvelupiste A-klinikan yhteydessä. Työntekijöinä terveydenhoitaja (1/2 työpanos), palveluohjaaja ja ehkäisevän päihdetyöntekijän (1/2) työpanos) nuorille, jotka tarvitsevat päihdearviointia ja kokonaisvaltaisempaa elämänhallinnan tukemista sekä palveluohjausta
- opinto-ohjauksen taso vaihtelee, tukea ammatinvalintaan kaivattaisiin paljon enemmän
- jälkihuoltonuoren ammattiopinnot helpottuvat, kun ei tarvitse ottaa opintolainaa
- monella jälkihuoltonuorella on opintojen keskeytymisiä, kun mielekästä opiskelupaikkaa ei ole löytynyt ja arjen hallinnan puute hankaloittaa opiskelua
- useita jälkihuoltonuoria on vankilassa → työntekijöiden ammattitaitoon tulisi kiinnittää huomiota sekä vankeinhoidossa että sosiaalityössä

Jälkihuolto nuorten elämänhallintaa vahvistettava

- perhesijoituksessa (yleensä nuorempana sijoitetut) olleet pärjäävät usein jälkihuollossa ja myöhemmin elämässään paremmin kuin laitossijoituksessa (vanhempana sijoitetut) olleet. Perheen tuki on kantavaa jälkihuoltoajanakin
- myös laitoksissa on onnistuttu opettamaan nuoria omatoimiseksi ja pärjääviksi, joten perhehoitoa ja laitoshoidoa ei pidä lähtökohtaisesti asettaa vastakkain, vaan miettiä miten eri tukimuotojen osaamista edelleen vahvistetaan
- monelta nuorelta tuki loppuu liian aikaisin ja itsenäisen elämän valmiudet ovat heikot → lisää syrjäytymisen uhkaa
- laitoshoidolta toivotaan, että nuorille opetettaisiin enemmän arjen hallintaa, rahan käyttöä ja itsenäistä elämää. Romahdus elintasossa saattaa olla kova, jos laitoksessa nuori on tottunut hyvään elintasoon ilman erityistä vastuuta
- jälkihuolto nuori on usein huolissaan omista vanhemmistaan, jolloin kuormitus lisääntyy

